

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bode naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifu. — Ple-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetski list

Vsakdo vživa,
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopis se ne vra-
ča. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
nter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

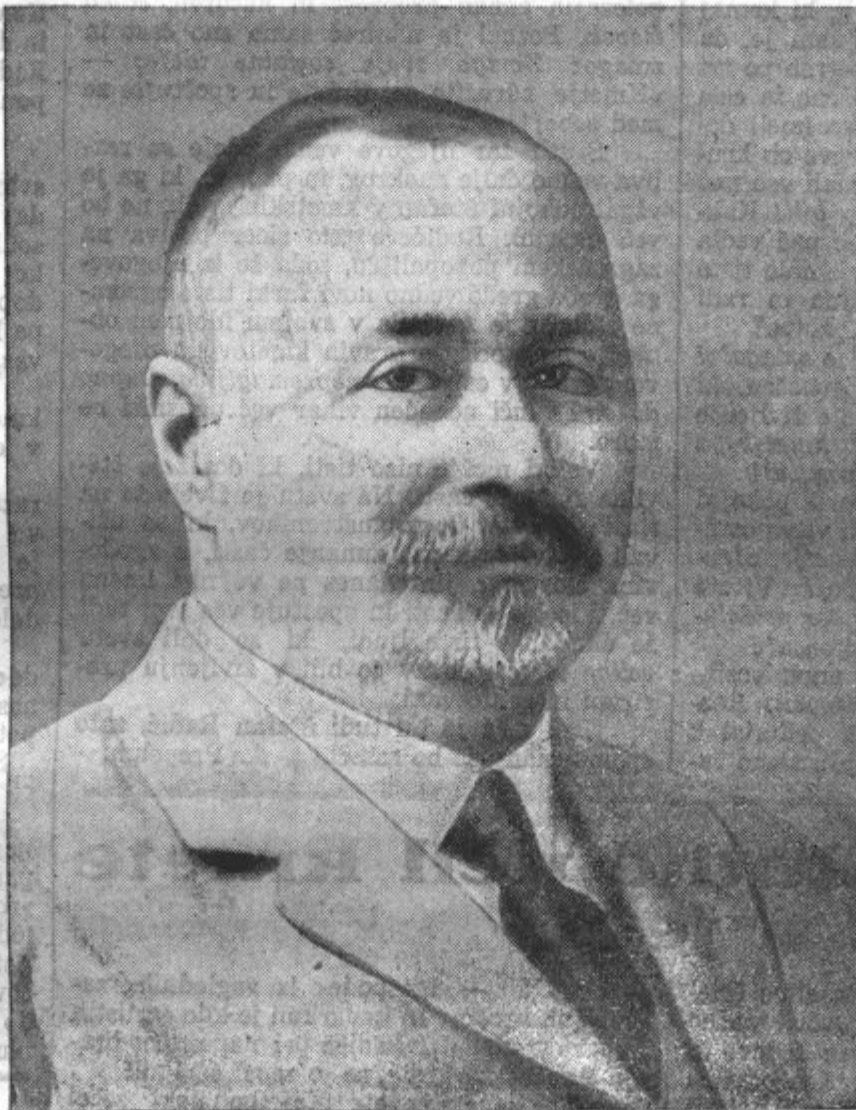
Veliki dan.

Prvi sestanek s pokojnim Radićem sem imel v zaporih na Zrinjevcu. Drugega istotam. Na posameznosti drugega razgovora se posebno natančno spominjam. Prvi del vprašanj je bilo posvečenih stranki, organizaciji, dosedanjemu delu, zlasti pogreškam, drugi del pa samo študiju moje malenkosti. Takrat se tega nisem tako dobro zavedal, nego šele mnogo pozneje, ko sem tolikokrat prisostvoval sličnim »zasliševanjem« ali v klubu ali na shodih ali na potovanjih in kjerkoli se je prilika nudila, da je prvokrat motril in presojal novega znanca ter si ga z njegovimi odgovori na različna vprašanja postavljaj pred svoje duševne oči. Siromak s fizičnimi očmi ni nikoli dobro videl, zato pa je imel toliko bistrejše in dalekovidnejše duševne oči. S par vprašanji je dobil odgovore, ki so mu razgalili vse. Tu se ni dalo nič prikriti, nič olepšati ali popraviti. In gorje, kdor je to skušnje slabo prestal! Nekoč ga je obiskala znana naša osebnost in reči moram, da sem občutil, da je bil z obiskom zelo zadovoljen in da mu je od mene priporočeni znanec v celoti zelo ugajal. Samo nekaj ni bilo prav! »Bister, pameten človek, prevdaren, jako uporabna moč, zakaj ga drže tako zadaj?« — je hitel z gostobesedno pohvalo po končanem obisku.

»Samo nekaj mi ni prav. Dvakrat sem ga vprašal kaj mu je bil oče, pa se je obakrat napravil gluhega. Ali ti veš kakšen poklic je imel oče njegov?« — »Vem« — sem odgovoril in povedal poklic znančevega očeta. »A tako?« — se je začudil ves nejevoljen in na čelu so se mu napele značilne žilice, kakor vselej ob težkem premišljevanju, — »zato je siromak mislil, da ga mora utajiti, da se ga mora sramovati!« Potem ni nikoli več govoril o njem.

Na takem izpitu sem stal jaz pred pokojnim prijateljem na drugem sestanku v ječi na Zrinjevcu, ne da bi se bil takrat tega zavedal. Vprašanja so šla, kakor voda izpod mlinskega kolesa in če bi bil zaostajal z odgovori, bi sploh ne bil nič odgovoril. Proti koncu, takorekoč za slovo me pa še vpraša: »Kaj pa napadi nasprotnikov, ali te kaj močno bole? Ali težko prenašaš udarce? In vse, kar je neprijetnega v zvezi z delom za narod, ali smatraš to za žrtve?«

»Jok,« — sem se široko nasmejaj — »kakšne žrtve! Saj se temu lahko izognem! Doma lahko ostanem in molčim na vse in če hočem še kakšno posebno spoštovanje od

Stjepan Radić.

časa do časa, potem kakšno posebno veliko lumparijo malo pohvalim ali pa proglasim bedaka za modreca in vsa takozvana »domovina« mi bo hvaležna in ne bo ne napadov ne žrtev in arterioskleroza mi bo v miru dozorevala...«

Poskočil je in se zadovoljno zasmel. Videl sem, da sem položil izpit s prav dobrim uspehom. Potem pa je pričel sam: »Tako je, dragi moj! Vse, kar delamo, delamo prostovoljno, delamo iz ljubezni do stvari. Kar pa se dela iz svobodne volje in iz čiste ljubezni, to pa ni ne breme, ne žrtev, nego uživanje. In hvala Bogu za takšno zdravje, vse, kar me je do danes doletelo v mojem delu takega, kar drugi imenujejo neprijetnost, vse sem prenašal z uživanjem, rad in dobre volje. Bog s teboj, Ivane!« Stisnil mi je z vso močjo obe roki in kaznilniški paznik ga je odgnal z bajonetom na puški po temnem hodniku nazaj v celico, vsega vedrega in razigranega, kakor tista zgodnja pomlad, ki se je zunaj naseljevala na Zrinjevcu v prvem marčevem solncu.

Jutri, 8. avgusta, poteče leto dni, odkar je ta veliki mož položil svoje življenje na oltar domovine in z mučeniško smrtjo zapečatil svoj veliki nauk. Kaj bi bilo s krščanstvom brez velikega petka, kaj kmetski pokret brez Gubcev, Stambolijskih in Radićev?! Tudi Krist bi bil mogel bežati pred križem, toda brez smrti bi ne bilo zmag. Lahko bi se bil Radić umaknil mučeniški smrti, toda nauk njegov bi bil samo demagoško sredstvo mnogim pri glavni skrbi: na katerem »čošku« prisluziti »šesterokatnico«. Z mučeniško smrtjo njegovega tvorca pa je postal njegov nauk narodni evangelij, njegov kažipot in vodnik v novo življenje, v srečo, napredek in blagostanje. Umrl je in zato zmagal. Komaj leto dni leže njegovi zemeljski ostanki na Mirogoju in koliko silnejša je moč njegovega nauka, nego je bila za živih dni! Lani sem zapisal v koledarju »Kmetijske Maticice«: Žrtve, položene domovini na oltar, so na prazno podpisana menica, dana narodu. In narod, če je vreden in sposoben življenja, če je politično zrel, bo napisal vsoto in jo bo pravočasno prezentiral po zakonih in pravilih, kakor jih je zapisal in vsakemu narodu v srce zasadil sam večni Bog. Hrvatski narod nikoli ne bo dopustil svojih velikih mučeničkov umirati zastonj! — Ob letu se je ta sveta resnica samo še povečala. In te velike in svete resnice

prvi praznik bo jutri, 8. avgusta, ob prvi obletnici mučeniške smrti našega velikega učitelja in vodnika.

Zame to ne bo dan žalosti, zame bo to veliki dan, dan kmetskega velikega petka, ki mu tretji dan sledi vstajenje. In mnogo bolj živo, nego ob drugih prilikah, mi bodo na jutrišnji dan v spominu njegove besede: »In hvala Bogu za takšno zdravje; vse, kar me je doletelo v mojem delu takega, kar drugi imenujejo neprijetnost, vse sem prenašal z uživanjem, rad in dobre volje!« — In zato, če bi lani ne bili terjali njegove glave, dal bi jo bil letos ali drugo leto ali kadarkoli bi to zahtevali interesi naroda in misli, katero je ljubil čez vse.

20. junija sem že zapisal, da je Stjepan Radić živel, delal, trpel in umrl tudi za nas Slovence. Zato se ga na jutrišnji dan v tihi molitvi spominjamo zlasti slovenski kmetje, s svečano obljubo, biti vedno zvesti naukom velikega pokojnika.

Ivan Pucelj.

Po smrti...

Lansko leto osorej smo ga pokopali... Na stotisoče ljudi se je zbralo tisti dan v kraljevskem Zagrebu, ki je bil ves odet v žalno črnino. Zagrebškim ulicam so dale obilježje kmečke narodne noše. Hrvatskim kmetom so se bile pridružile tudi stotnije tovarišev iz naše lepe Slovenije, da se za večno poslove od velikega učitelja in voditelja kmetov trum, štefana Radića.

Mi, ki smo gledali to nepopisno močno, veličastno smrt, smo se nehoté vprašali: Kakšna sila pač mora to biti, ki spravlja na noge sto- in stotisoče ljudi? Ljudi, ki komaj umejo pisati in brati! Reklo se nam je, da so prišli nekateri na pogreb v Zagreb po tri in štiri dni daleč — vsi, možje, žene in celo otroci. Hodili so peš, ker pač niso imeli denarja za vožnjo. Živeli so cele dneve ob kruhu in vodi, v Zagrebu so predremali vso noč na kamenem tlaku — *toda tu so bili!* Kakšna in katera notranja sila jih je pač vedla na dolgo in težavno pot, kaj jim je dalo tisto veliko notranjo moč, da so voljno in radi premagali vse zunanje (telesne) težave?

Mi smo si dejali: *ljubezen je zmagala!* Tista neskončna in neizmerna ljubezen, ki jo je gojil pokojni Radić vse svoje življenje do *teptanega in zaničevanega kmetkega ljudstva sploh*, a hrvatskega še posebej!

Trideset dolgih let je govoril pokojni Radić hrvatskim, a preko teh tudi vsem ostalim jugoslovanskim kmetom: »Kmetje, združujte se in spoštujte se med seboj! Vi ste prva in edina sila na svetu zato, ker pridelujete kruh, brez katerega ni življenja!»

Hrvatski kmetje so njegov nauk poslušali in ga polagoma tudi — *razumeli!* Razumeli pa so ga, ker je ta nauk prihajal k njim iz srca in iz ljubezni. Zato, in samo za-

to, je Radićeva beseda našla pot do src kmetov in tudi delavcev.

Nesebična ljubezen do kmetkega ljudstva je rodila v Radiću tudi njegovo veliko *kmetko (seljačko) misel*, katera je polagoma zajela ves slovanski jug. Za to svojo misel je Radić tudi trpel, veliko trpel, a kot *pravi učitelj in vodnik* je prenašal naloženo mu trpljenje s ponosom in z vero v končno zmago. Zato ga ni uklonila nobena ječa, ni pa ga premamila tudi nobena zunanja čast in navidezni blesk. Bil je v vseh življenjskih položajih enako preprost in naturen, *samo človek*. Poznal je namreč samo eno čast in zmago: *Zmago svoje socialne ideje*: — »Kmetje, združite se, ljubite in spoštujte se med seboj!«

Svetli žar njegove velike ideje se razliva vedno dalje naokrog, in plamen, ki ga je vžgal pokojni štefan v kmetovih srcih, ne bo več ugasnil. Radićevo telo sicer počiva na zagrebškem pokopališču, toda še iz njegovega groba gredo vedno novi žarki tiste ogromne luči, ki je združila v svojem idejnem območju na stotisoče pravih kmetov na njegovem grobu v eno samo *nepremagljivo skupno dušo*. Te luči nobeden vihar več ugasniti ne more.

Veliki možje niso tisti, ki dosežejo številne zunanje časti. Na svetu je živelo že na tisoče visokih dostojanstvenikov, ki so uživali v življenju vse zunanje časti, a zgodovina človeštva jim danes ne vé niti imena več. Visoko pa časti in spoštuje ves svet tudi še dandanes tiste ljudi, ki so dali svetu *velike ideje*, čeprav so bili v življenju prezirani in zaničevani.

Tak mož je bil tudi štefan Radić, zato spomin nanj ne bo zamrl. A. Prepeluh.

Kako je Radić učil kmete v ječi.

Pokojnega Radića je gospoda silno črtela, zlasti zato, ker je kmetom govoril vedno *resnico* in jim brez ozira na desno in levo in na zgoraj in na spodaj bistril um in odpiral možgane. S tem je gospodi strahovito kvaril razne politične spekulacije na račun kmečke nevednosti in nepoučenosti in zato ga je gospoda preganjala, kjerkoli ga je mogla. Ni torej čudo, če je ranjki Stjepan predsedel lepo število dni v ječi kot »politični zločinec«.

On pa tudi v ječi ni pozabil na kmete. V hrvaškem listu »Slobodni glas«, ki ga izdaja udova pok. Stjepana Radića, opisuje g. Dragan Bubljić, kako se je obnašal Stjepan Radić v ječi.

»On se ni pogovarjal samo s šolanimi ljudmi,« piše Dragan Bubljić. »On je našel čas tudi za kmete. S kmeti pa se je pogovarjal vedno tako tiho, da nihče ni razumel, o čem se pogovarjajo. Kmetje so pa poslušali in poslušali...«

»Enkrat sem pa le slišal, kako se je stari jetničar razjezil, ko je videl Radića, kako kmetom nekaj dopoveduje:

»Politika — politika — sama politika, pa nikdar iz ječe! Dovolj je te politike! Marš vsak v svojo sobo!«

Iz tega bi se dalo sklepati, da je govoril Stjepan Radić kmetom o politiki tudi v ječi. Da — *toda to ni bila ona »politika«*, na katero je brzkone mislil stari jetničar...

»Inteligenca« v ječi, o kateri piše tudi Radić v svojih »Spominih iz ječe«, ni bila kmečkemu voditelju posebno naklonjena. Niti najmanj. Ravno takrat, ko je Radić pisal svoje »Spomine iz ječe«, je bilo zaprtih v zagrebškem zaporu zaradi nekkih bankirskih afer, goljufij in ponahejanj neverjetno mnogo

— okoli 20 — »gospode« iz »uglednih« zagrebških krogov. In kedarkoli je kdo od tistih sleparjev zagledal Radića pri napornem branju francoskih knjig, se je začel smejeti:

»Že zopet bereš!« Kaj bo neki začel »muž« s svojim znanjem? (Na Hrvaškem je »muž« kmet ali navaden človek. Drugi ljudje so pa »gospoda«, op. ur.)

Eden od »gospode«, ki je šel mimo, je dostavil:

»Moral bi ga obesiti, ker punta kmete. Prosim vas, kam bomo pa prišli, če bodo dobili »muži« volilno pravico? Mi, inteligenca (šolani ljudje), se moramo brigati, da kmet ostane kmet!«

»Inteligenca« je šla pa še dalje. Stjepan Radić je užival tedaj v zaporu to ugodnost, da mu ni bilo treba hoditi na delo v pisarno. Svoj prosti čas je uporabil za študije. To pa je bilo za »inteligenco« nekaj strašnega, ker je morala po več ur na dan prepisovati sodnijske akte v pisarni.

»Zakaj pa Stjepan Radić ne prihaja v pisarno? Kdo pa je on? Med tem, ko mi delamo, se on sprehaja in punta »muže«. Punta lopove, tatove in ubijalce!«

To »puntanje« kmetov v ječi je pa izgledalo tako-le:

»Odkod pa ste vi, prijatelj,« je vprašal Radić kmeta.

Ta je odgovoril.

»Kako se pa pišete?«

»Tako in tako...«

»Zakaj so vas pa zaprli?«

»Ej, zaradi meje! On je hotel orati po mojem. Jaz nisem pustil. On je hotel s silo. Takrat sem zagrabil za kol in ... on v bolnišnico, jaz pa semkaj...«

Ko je Radić slišal, kaj je kmeta spravilo v ječo, je pa začel govoriti o reševanju sporov in preprirov na kmetih. On je govoril proti »pravici kola«, govoril pa je tudi proti temu, da se kmečki prepri rešujejo pred sodišči. Učil je, da naj se taki prepri rešujejo med samimi kmeti, brez sodnika in advokata, brez kola in noža. Kmečke prepri naj rešujejo najboljši in najbolj pošteni gospodarji v vasi.

»Advokat dela za sebe, ne za vas,« je učil Radić. »Advokat ne razume naših težav in našega življenja. Dokler bo polovica hrvaških kmetov zaprtih zaradi sporov, ki bi se dali poravnati doma, tako dolgo lahko Mažari vladajo in spravljajo naš denar v Budimpešto. Kmečka vas pa naj bo mirna, poštena, složna in dobro poučena...« »Ali znate pisati?« — je Radić navadno vprašal na koncu svojega pouka.

»Ne znam!«

»Vidite, tako je! Če bi vi znali pisati s svinčnikom, ne bi pisali s kolom! Učite se sedaj v ječi brati in pisati. Če vam bodo prisodili nekaj mesecev, se lahko vrnete domov kot pismen človek in živeli boste lahko kot dober gospodar. Z onim, ki je v bolnišnici, se pa lepo pobotajte! Jaz bom sam prišel v vašo vas, saj sem že bil tam. Na svidenje!«

Tako je »puntal« Radić one nesrečneže s kmetov, ki so jih žandarji pripeljali vkleknjene v ječo.

Toda tista blažena »inteligenca« pa ni razumela, da so vsi ljudje enaki pred postavo. Še manj pa je razumel »cvet naroda«, da je dolžnost vsakega šolanega človeka, da prednjači priprostim ljudem s poštenjem in z delom.

Za izbruhe nezadovoljstva tiste »gospode« je zvedel seveda tudi Radić. On pa se je nasmehnil in — šel naprej svojo zmagovito pot!

Sedaj pa pogledjmo nekoliko okoli sebe in se vprašajmo:

»Ali imamo mi Slovenci kakšnega takega narodnega voditelja kakor je bil pokojni Stjepan Radić za hrvaške kmete? Imamo sicer »rodoljubov« in »rodoljubarjev« na cente, toda — ali niso vsi ti mnogo bolj podobni tisti »inteligenci«, ki se je iz Radića v ječi norčevala, ker je »muže« (kmete) učil, kakor pa do skrajnosti požrtvovalnemu in nesebičnemu Stjepanu Radiću?

»KMETIJSKA MATICA.«

Kmetijska Matica. Ker so knjige »Kmetijske Matice« pripravljene za tisk in mora uprava Kmetijske Matice določiti knjigam naklado, uljudno prosimo vse gg. poverjenike, da nemudoma zaključijo nabiranje udov in vpošljejo nabiralne pole. Vsako zavlačenje povzroča škodo in nepotrebno delo. V krajih, kjer »Kmetijska Matica« še nima poverjenika, naj se kdo izmed naših tovarišev ali tovarišic poprime nabiranja udov. Vsa potrebna pojasnila dobi od uprave, sporoči naj samo svoj naslov po dopisnici. Vsak poverjenik, ki nabere poleg sebe vsaj še deset udov, dobi knjige za svojo osebo popolnoma zastoj. — Kmetje, zavedajte se, da je Vaše blagostanje in Vaš napredek odvisen samo od Vašega znanja. Zato segajte marljivo po svoji najboljši učiteljici, po dobri kmetijski strokovni in poučni knjigi! Naročajte »Kmetijsko Matico«, pridobivajte ji novih udov!

»Kmetijski koledar« za leto 1930 v žepni obliki, trdo vezan, izda tudi letos Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. Vsled svoje velike vrednosti, brezdvomno je to naš najboljši kmetijski koledarček, je lansko leto vsa njegova zaloga pošla že v prvi polovici decembra, tako da je veliko število poznejših naročnikov ostalo brez njega. Zato prosimo, da se že sedaj prijavijo po dopisnici vsi oni, ki bi ta koledarček prevzeli v razprodajo (s primernim popustom), kakor tudi oni, ki si ga hočejo naročiti samo za sebe.

Dr. Janže Novak:

Kmetsko gibanje in razumevanje 6. januarja.

Tehnični napredek v prometnih sredstvih omogoča poedincu kakor tudi poedinim družabnim enotam, da se povežejo z drugimi v najrazličnejše forme družabnega življenja. Razvoj v tej smeri je pravzaprav tak, da so poedinci prisiljeni vplivati na eni strani na druge, na drugi strani pa sprejemati vpliv drugih. Povezanost posameznikov med seboj je vsak dan globlja, ljudje so vsak dan bolj in globlje združabljani.

Omogočen in olajšan transport blaga ima za posledico tvorbo svetovnega trga, svetovne trgovine in delitev dela med kontinenti in med deželami. Vplivu tega dejstva se ne more odtegniti nobena gospodarska edinica, ne nižja (n. pr. delavec, kmet, obrtnik, industrijalec), ne višja (n. pr. dežela, država, imperij). S tem v zvezi so svetovno-politična vprašanja svobodne trgovine in zaščitnega sistema, proste konkurence in privilegijev v kolonijah ter takozvane avtarkije, pod katero razumemo težnjo malih narodov, da z lastno proizvodnjo krijejo vse svoje potrebe doma, čemur služi v prvi vrsti tudi carinska zaščita. S temi vprašanji je ozko zvezano vprašanje miru in vojne ter razorožitve.

Omogočena in olajšana izmenjava misli, čustev, opažanj, stremljenj, vesti o dnevnih dogodkih potom časopisja, knjig, radija itd., olajšani osebni stik z modernimi prometnimi sredstvi — vse to ima za posledico večjo enotnost celega sveta v pogledih na sodobna gospodarska, kulturna, politična, verska in socialna vprašanja. Zdrave ideje ne povzročajo gibanja samo v področju enega naroda, ene države — one se istodobno ukoreninijo, kjerkoli so za ustvaritev ideje podani pogoji. Škodljive reakcije vzbude nezadovoljstvo celega sveta. Istim potom postajajo izkustva posameznikov, posameznih narodov in držav, izkustva celega človeštva.

Razvoj človeštva se giblje že stoletja k demokratizmu: k svobodi in pravici za posameznika, da vpliva na družabne razmere,

predvsem na državo in njeno celokupno notranjo in zunanjo politiko, k svobodi družabnih skupin in prirodnih (narodnih) enot, da uveljavljajo svoje posebne interese v svobodni politični borbi. Kmetski pokret *ne sme niti trenutek izgubiti svojega demokratskega temelja izpod nog*. Istotako pa se moramo zavedati enotnosti našega gibanja s kmetiskim gibanjem v ostalih državah in narodih. Nastopanje agrarizma pomeni, da pristopa kmetško ljudstvo sveta k izpolnitvi zgodovinske naloge: dati družbi, razorani z borbo med kapitalizmom in proletarijatom, nov temelj. Kot tako se pa naše gibanje mora orientirati v vseh glavnih svetovnih političnih vprašanjih gospodarskega kot občečloveškega značaja.

Predvsem moramo s svetovnega stališča pravilno oceniti pojave doma. S tega stališča nikakor ne smemo razumeti 6. januar z vsemi svojimi posledicami kot reakcijo in nasprotovanje demokratizmu, ker je taka reakcija v današnjem svetu nemogoča, temveč ga moramo razumeti kot zdravilo, ki bo pravi demokratizem šele omogočilo. Naš demokratizem pred 6. januarjem pa je bil nezdrav predvsem zato, ker so se stranke pokvarjenega meščanstva, v pomanjkanju delavske in kmetске opozicije, trošile v škodljivih borbah za izključno politično močjo enega dela meščanstva nad drugim delom meščanstva. Ker v teh borbah ni bilo tvorno, ker je izključilo oplojavajočo delavsko in kmetško opozicijo, zato je naše meščanstvo priteralo do 6. januarja. Trezno delo delavskega in kmetškega gibanja kot členov istovrstnih evropskih gibanj s podporo današnjega režima pa bo omogočilo povratek naše notranje politike v normalne evropske razmere, katerih glavni oznaka in vrednost je demokracija.

VSE NAROČNIKE, ki so prejeli od uprave pismene opomine in izpolnjene polžnice, pozivamo, da čimpreje poravnajo svojo zaostalo naročnino!

Nekaj o „katoliških starešinah“

»Slovenec« poroča dne 2. avgusta t. l.: »Slovensko katoliško akademsko starešinstvo v Ljubljani ima v avgustu t. l. (10., 11., 12. in 13. avgusta, op. ur.) izredni občni zbor v Celju. K obilni udeležbi vabi odbor.«

Že pred mnogimi leti so se začeli organizirati katoliški visokošolci v svojih katoliških študentskih društvih. Taka društva smo imeli tudi Slovenci in jih imamo še danes. Ko so pa študentje dokončali svoje študije in postali doktorji in profesorji, so zavzeli v javnem življenju važna mesta, posebno v javni upravi. Kot doktorji itd. so se pa nekdanji študentje organizirali v »katoliško starešinstvo«, ki je kmalu postalo povsod, kjer je obstajalo, v vseh katoliških političnih strankah odločujoč činitelj. Tako je bilo tudi v Sloveniji do najnovejšega časa, dokler je obstajala SLS. Tudi v tej bivši stranki niso imeli prve besede kmetje in obrtniki, še manj seveda delavci, ampak vse se je odločalo po volji katoliškega starešinstva, zlasti če je bila stranka na vladi. Besede, da odločujejo v (bivši) SLS neki »kmečki zaupniki«, so bile navadna farbarija — odločevala je končno veljavno o vsem samo komaj vidna vlada katoliškega akademskega starešinstva.

Katoliško akademsko starešinstvo obstoji še dandanes in je še dandanes jako važen in vpliven činitelj v našem javnem življenju. Zato pa je silno zanimivo, da sklicuje ta korporacija prihodnje dni svoj izreden občni zbor v Celje. Tu se »nešto iza brda valja«, kakor je enkrat rekel g. Pribičević. Približno tudi vemo, kaj gospode skrbi.

Da pa bodo naši bralci še bolj razumeli vlogo, ki jo igra katoliško akademsko starešinstvo v našem javnem življenju, objavljamo članek, ki ga je priobčil o pomenu katoliškega starešinstva zagrebški »Slobodni Glas« o katoliškem starešinstvu na Hrvaškem. Razmere tu in tam so si do pike enake. Članek se glasi:

»Katoliški škofje kraljevine SHS se sestanejo vsako leto, da razpravljajo ona vprašanja, ki so za njih splošne važnosti. Taka vprašanja so: agrarna reforma, konkordat (pogodba med državo in Cerkvijo, op. ur.), odnošaji med cerkvijo in državo, vprašanje verouka v šoli, potem pa finančna, socialna in stanovska vprašanja duhovnikov in njihove duhovniške dolžnosti. V novejšem času so se na škofijskih konferencah tudi mnogi pečali z vprašanjem spora, ki je nastal med hrvaškimi katoliki. Dolgo so ta spor prikrivali in

poskušali so, da ga umetno spravijo s sveta. Vsi ti poskusi pa so propadli, ker so razlike, ki so ta spor izzvale, prevelike. Te razlike so zajele tudi same škofove, ki se ne morejo zediniti, ker so razdeljeni na skupine, od katerih nobena noče popustiti. Eni so pristaši katoliškega starešinstva, drugi pa pristaši orlovstva, tretji se pa še niso odločili.

Katoliško starešinstvo.

O katoliškem starešinstvu se je v naši javnosti mnogo govorilo že na lanski škofovski konferenci. Starešinstvo je vrhovna inštanca takozvanega »domagojskega« pokreta (»domagojci« na Hrvaškem so to, kar so klerikaleci v Sloveniji, op. ur.). Starešinstvo obstoji iz visokošolskih in srednješolskih organizacij pod imenom »Domagojci«, iz mladinskih društev po kmetih, iz »Ženske zveze« za ženski svet, iz »Mladih junakov in junakinj« za mladino v ljudskih šolah, potem pa iz raznih ustanov industrijskega in pridobitnega značaja, kakor je to »Samopomoč«, Zadržna banka«, »Narodna prosveta« itd., katerih naloga je, da denarno podpirajo domagojski (klerikalni) pokret, v prvi vrsti seveda voditelje tega pokreta. Končno spada v domagojski pokret tudi »stranka vere«, ki si jo zamišlja starešinstvo kot jedro, okoli katerega se zbira vse krščansko življenje. »Verska stranka« je najboljša pomočnica duhovščini v dušnem pastirstvu, iz nje »izhajajo vse druge katoliške organizacije in slone na njej kot na svoji najbolj trdni osnovi.

V »novem stanju«, t. j. po 6. januarju, ta stranka seveda ne deluje več, ni pa prenehala tajno delovanje katoliškega starešinstva, ki predstavlja vrhovno vodstvo vsega »domagojskega« (t. j. klerikalnega, op. ur.) pokreta, in ki hoče, da dobi zopet v svoje roke vse delovanje in življenje katoličanov. V javnosti so zastopali te težnje časopisi »Narodna politika«, »Katoliški list«, »Seljačke novine«, »Jadran« itd. Ker pa se »Narodna politika« zlasti po 6. januarju ni mogla držati, je izpremenila svoje ime v »Hrvatska Straža«, ki pa je v popolni oblasti katoliškega starešinstva. To se vidi že iz dejstva, da sede v uredništvu sami člani starešinstva in da se za izhajanje tega lista brigajo samo starešinske ustanove, zlasti »Mahničev fond«, kakor to priznava v zaupni okrožnici na člane starešinstva blagajnik g. Šimrak.

Hrvaško orlovstvo.

Drugo strujo zastopa hrvaško orlovstvo (slovensko orlovstvo je drugačno, op. ur.), ki se v sarajevskem »Katoliškem tedniku« in v listu »Vrhbosna« sklicuje v svoji borbi proti »starešinstvu« skoro vedno samo na papeža, zlasti na današnjega papeža. Ta skupina katoličanov ne zahteva od katolikov, naj se vzdružujejo politike, toda nikakor noče priznati nobene »verske stranke«, na katero bi bili vezani v svoji vesti, in tudi noče priznati »domagojstva« (klerikalstva), čegar sestavni in bistveni del je ravno »stranka vere«. Oni pravijo, da je to zloraba vere za politične namene, in se sklicujejo na samega papeža, ki hoče, »da katoliki kot taki naj ne bodo strankarji in naj ne vežejo usode katolicizma na kakšno politično stranko in naj tudi ne dovolijo, da bi si lastila katerakoli stranka monopol obrambe verskih interesov, ali pa da bi se posluževala vere za dosego svojih političnih ciljev.«

Kaj hoče papež?

»Mi ne vemo,« piše dalje »Slobodni glas«, »če papež to v resnici zahteva. Ako pa je resnično, da zahteva sedanji papež depolitizacijo katoliškega verskega življenja in depolitizacijo duhovščine in njenega dela, in ako je resnično, da je papež Pij XI. jako daleč od onega klerikalizma, ki ga oznanja »katoliško starešinstvo« in ki je zavladal že daleč okrog po naši državi, potem pomeni to, da hoče biti

papež Pij XI. le verski, ne pa politični poglavar svojih vernikov in da hoče dati Bogu, kar je božjega, cesarju pa, kar je cesarjevega, in da to zahteva tudi od svojih vernikov. Če je vse to resnično, je to zelo lepo. In če je vse to resnično, potem pač ni lahko razumljivo držanje hrvaških škofov, ki so ravno tako podložni papežu kakor vsi drugi verniki. Dolžnost škofov je, da papeževim navodilom in naukom pomorejo v svojih škofijah do veljave. Kakor izgleda na prvi pogled posvetno vodstvo (katoliških starešin), zlasti liberalcem, simpatično, tako je starešinska struja v resnici nad vse klerikalna, ker se poslužuje vere in verskega ugleda in položaja duhovščine in škofov za svoje politične namene.

Starešinstvo prodira.

Katoliško akademsko starešinstvo prodira vedno bolj ne samo v najvažnejše cerkvene zadeve, ampak so tudi škofovske konference popolnoma v rokah starešin, zlasti predsedstvo teh konferenc. Starešine so lansko leto preprečili, da se sestane celotna škofovska konferenca. Eden glavnih starešin, ki sam niti škof ni, je tajnik in najvažnejši činitelj škofovskih konferenc za časa zborovanja in takrat, ko je treba sklepe izvršiti. Ker pa imajo oni škofje, ki so sami starešine, jako oporo v celotnem starešinstvu, prihaja škofovska konferenca vsako leto v spor z drugo strujo, ki naglašuje papeževo voljo, da se katoliško versko življenje loči od politike (depolitizira). Vse ravnanje škofovske konferen-

ce, kjer se pristaše depolitizacije na neverjeten način strahuje, gre za tem, da se pod firmo »pomirjenja« (pri nas pod firmo »katoliške akcije«, op. ur.) zopet vse izroči v roke starešinstvu (pri nas klerikalcem, op. ur.).

Pameten nasvet.

Sedaj res vlada neki »mir«, ali ta mir je le navidezen. Gre za to: Ali naj bodo škofje in njihova duhovščina in verniki res le verski podložniki rimskega papeža, politično pa svobodni v presoji naših upravnih, državnih in gospodarskih razmer, ali pa naj bodo oni in njihovi duhovniki in ljudstvo podložni neki tajni skupini ljudi, ki zahteva, naj se vsi katoliki pokore njenim socialnim in političnim nazorom? Ali hočejo biti katoliški škofje oznanjevalci evangelija in miru in večnega življenja — ali pa se hočejo udati težnjam »starešinstva«? Mi ne vemo, kam se bodo obrnili. Vemo pa eno, in to naj vedo tudi škofje: da je depolitizacija duhovništva in katoliškega življenja nujno potrebna, in sicer praktično izpeljana depolitizacija. Ali škofje ne vidijo, kako oni čim dalje bolj izgublajo oblast nad svojo duhovščino in da oblast vedno bolj prehaja na starešinstvo? Če se oni izgovarjajo s tem, češ, da bi jih starešinstvo itak ne bi poslušalo, potem je to slabo znamenje za disciplino v katoliški cerkvi. Papež Pij XI. je prepovedal zlorabiti ugled vere za politične namene. Tako dela značajan človek, ki vé, kaj hoče. Ali ga bodo naši škofje posnemali?

Agrarni pokret v Bolgariji.

Program A. Stambolijskega.

Že zadnjič smo v kratkem obrazložili razvoj agrarizma v splošnem in smo prišli na programatične točke bolgarskega agrarizma, katere hočemo tu navesti.

1. Razlastitev veleposestnikov, katerih zemlja se mora dati malim in srednjim posestnikom, pa najsi bodo ta veleposestva državna, občinska, samostanska, cerkvena ali privatna ter devastirani gozdovi.

2. Komasiranje (zlaganje) zemlje pri kmetskem gospodarstvu.

3. Zakon o podedovanju v tem smislu, da se posestva ne dele in da se ne ruši gospodarske organizacije.

4. Popis zemlje in kataster.

5. Zadržno izkoriščanje gozdov.

6. Zadržno izkoriščanje ribolova.

7. Ceneni kmetski kredit.

8. Monopol na kmetski kredit.

9. Zavarovanje hipotekarnega kredita.

10. Za dolg se ne more prodati gospodarske potrebščine in del zemlje.

11. Monopol na uvoz kmetskih strojev, semen, umetnih gnojil in drugega materiala v korist kmetskih zadrug in kmetske banke.

12. Prevzete uprave kmetske banke v kmetske roke, da se na ta način reši njena kreditna zmožnost od slabih političnih režimov.

13. Široka zaščita in pokroviteljstvo države nad zadrugami.

14. Povečanje prosvete po vaseh, katera bodi spopolnjena s kmetsko-strokovno izobrazbo.

15. Razširjenje agronomske propagande.

16. Dovršenje nujnih oplemenitvalnih ter vzornih državnih gospodarstev ter stanic za pobijanje boleznih in sovražnikov kmetskega gospodarstva.

17. Organiziranje vsakoletnih kmetskih izložb in konkurzov s sodelovanjem kmetskih zadrug.

18. Odpravo direktnih davkov.

19. Brezcarinski uvoz kmetskih strojev in drugega potrebnega materiala za kmetsko gospodarstvo.

20. Privilegirani prevozniki tarifni kmetskih strojev, semen, gnojil itd.

21. Zavarovanje kmetskih proizvodov in poslopij od strele, toče, bolezni, suše, poplav in požara.

22. Izglasovanje zakona proti ponarejanju kmetskih proizvodov.

23. Postavljanje magacinov in elevatorjev radi olajšanja izvoza kmetskih pridelkov.

24. Organizacija kmetske industrije po zvezi kmetskih zadrug in sindikatov.

25. Svoboda glasu in zborovanju.

26. Svobodne proporcionalne volitve.

27. Demokratična uprava države.

S tem programom in izredno delavnostjo idealnih borcev zveza bolgarskih kmetov napravi ogromne uspehe. Leta 1910. pri volitvah v ustavotvorno skupščino dobi 105.000 glasov popolnoma samostojno in 110.000 v zvezi z drugimi strankami. Tu se že pojavi Stambolijski ne samo kot vodja bolgarskih kmetov, ampak tudi kot voditelj vseh južnih Slovanov, ko izgovarja sledeče zgodovinske besede: »Nisem ne Bolgar, ne Srb, ampak Jugoslovan.« Leta 1911. pošlje stranka v parlament 25 poslancev. Stranka neprestano raste in budi kmete iz dolgega spanja. Svetovna vojna je bila za stranko pogubna. Verna svojim načelom »mir in ujedinjenje z vsemi južnimi Slovani« je glasovala proti vojni. Za to svojo drznost so bili strankini borci zaprti kot špijoni in veleizdajalci. Svetovna vojna se je končala katastrofalno za bolgarske nacionaliste. Bolgarska se je morala rešiti in vrata zatvora so se odprla. Stambolijskemu in njegovim sobojnikom je zopet zasijala svoboda. Prva njihova briga je bila, da organizirajo uporne kmete s fronte, da gredo nad Sofijo in razčistijo račune z izkoriščevalci. Pohod na Sofijo ni uspel. Uporniki niso bili dobro organizirani in nemška vojska skupno z Makedonci je potolkla kmete, druge zopet zaprla, a Stambolijski, Zabukov i. dr. so bili prisiljeni bežati. Stanje v Bolgariji je bilo tako, da brez garancije kmetske stranke Bolgarija ni imela zaupanja pri zmagovalcih. Drugič je bil Stambolijski pozvan, da rešuje Bolgarijo iz težke

situacije. On dá svoj pristanek pod pogojem, da se car Ferdinand odpove prestolu, kar se tudi zgodi. Stranka je prišla na vlado in v koaliciji proizvaja svoj program. Leta 1920. dobi 110 poslancev in stori homogeno vlado in od tedaj naprej še bolj temeljito proizvaja svoj program, ki smo ga prej navedli, dokler ga niso združeni nasprotniki nasilno vrgli z vlade in ubili.

DOPISI.

Iz Smrečja nad Vrhniko. Dne 15. avgusta bo naša fara imela veliko slovesnost, ko bodo blagoslovili nova zvonova. Pričetek bo ob 9. uri dopoldne z blagoslovitvijo zvonov, nato bo govor g. dekana z Vrhnike in darovanje slovesne sv. maše. Veliki zvon, ki je ostal med vojno, je iz l. 1890. in tehta 1500 kg, poje visoki C, drugi tehta 700 kg, poje visoki E, iz leta 1929. in tretji tehta 480 kg, poje visoki gis in je iz leta 1725. od Sv. Treh Kraljev.

Stražišče pri Kranju. Sokolsko društvo v Stražišču priredi 11. t. m. ob 3. uri popoldne največjo tombolo, kar jih je sedaj bilo na Gorenjskem, z lepimi, krasnimi in dragocenimi dobitki. Vseh dobitkov bode čez dvesto in imajo velikansko vrednost. Cena tablicam je samo 3 Din in se z ozirom na to, da jih je letos zelo omejeno število, priporočajo, da se jih pravočasno nabavi, ker je že do sedaj mnogo razprodanih. Za 3 Din lahko zadeneš kompletno kuhinjsko opremo, kuhinjsko posodo, jedilno posodo, moško kolo, šivalni stroj, 50 kg sladkorja, 100 kg moke, opeko, da si postaviš hišo, deske, drva, koštrune in druge živali, kakor tudi še nešteto drugih krasnih dobitkov. Pri tomboli svira godba na pihala, poleg tega bo na istem mestu tudi veselica z raznimi zabavami z dobro jedajo in pijačo in je vstopnina k veselici popolnoma prosta. Vabimo vse okoličane, da se te prireditve in tombole sigurno udeležite.

Sovodenj. Izid »Tekme koscev«, ki se je vršila dne 21. julija t. l. ob 4. uri popoldne na njivi g. Franca Treven. Tekmovalo je 12 tekmovalcev, samih krepkih fantov in mož. Vsak tekmovalec je imel odmerjen kompleks 25 × 6 metrov in vsak kompleks je imel svojo številko od 1 do 12. Razdeljeni so bili takole: I. Tomaž Terven (s koso Merkur). 2. Blaž Treven (Merkur). 3. Jakob Bagataj (Merkur). 4. Franc Telban (Planinska roža). 5. Tomaž Eržen (Zmaj). 6. Janez Bajt (Peklenska). 7. Jakob Bajt (Vulkan). 8. Janez Škvarča (Križavka). 9. Franc Podobnik (Merkur). 10. Vinko Bašelj (Merkur). 11. Janez Bašelj (Čudo). 12. Joško Jezeršek (Merkur). Nagrade so prejeli: I. Blaž Treven (s koso Merkur). II. Joško Jezeršek (s koso Merkur). III. Vinko Bašelj (s koso Merkur). IV. Franc Podobnik (s koso Merkur). Za tekmo so nam darovale kose sledeče tvrdke: 1. Lovro Telban, Podjelovo brdo (koso Kajetan). 2. Bogdan Žilič, Ljubljana (koso Planinska roža). 3. Schneider & Verovšek, Ljubljana, (Zmaj). 4. Avg. Potočnik, Škofja Loka, (Gorenjka). Vsem zgoraj imenovanim tvrdkam se Društvo kmetskih fantov in deklet v Sovodnju iskreno zahvaljuje in jih priporoča vsakomur. Tekmi je prisostvovalo lepo število gledalcev, ker je bil lep in vroč dan. Da ni bil kdo žejen, je skrbel znani gostilničar Franc Telban v Sovodnju. — Dne 28. julija t. l. pa je vprizorilo Društvo kmetskih fantov in deklet v Sovodnju igro »Užitkarji«, kmečka žaloigra v 3 dejanjih. Po igri plesna veselica. Igra kakor tudi plesišče je bilo izvanredno dobro obiskano. Lepo, mirno v veselem razpoloženju so potekale popodanske ure, kakor še tudi zvečer, doker niso nasprotniki-izzivači napravili prepir, za katerega so seveda dobili tudi svoje zaslužen plačilo. S tem so pokazali svojo »katoliško« prosvetno izobrazbo. Pač je lepa! — F. E.

NOVICE.

Kmetijski praznik na Krškem polju.

Na željo prebivalstva krškega okraja je odbor Dirkalnega in jahalnega društva preložil celo prireditev na Krškem polju na nedeljo, dne 18. avgusta t. l. z istim sporedom in v istem obsegu.

Kolesarska dirka kmetijskih fantov. Ob priliki kmetijskega praznika na Krškem polju, v nedeljo 18. avgusta, priredi Zveza kmetijskih fantov in deklet veliko kolesarsko dirko kmetijskih fantov okrog Krškega polja. Vsi fantje, ki se žele udeležiti dirke, naj sporoče potom dopisnice na »Zvezo društev kmetijskih fantov in deklet«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7. Start in cilj dirke bo v Krškem. Natančnejša navodila dobe dirkači po prigrisatvi.

»Slobodni glas«, katerega izdaja vdova po pokojnem Stjepanu Radiću, Marija Radić, prinaša v svoji številki od 2. avgusta vest o kmetijskem prazniku na Krškem polju. Kakor vsako leto se bodo tudi letos Hrvati v velikem številu udeležili kmetijskega praznika v svojih slikovitih narodnih nošah.

* * *

Krst tretjega kraljeviča bo izvršen, po poročilih časnikov, v nedeljo dne 11. avgusta na Bledu. Angleškega kralja bo zastopal kot botra poslanik Kenard. Krstu bo prisostvovala cela kraljevska rodbina in člani vlade. Kraljevič bo dobil slovensko ime.

Zagreb ob priliki obletnice smrti Stjepana Radića. V »Slobodnem glasu« od nedelje so priobčili dr. Vladko Maček, dr. Ante Trumbić, dr. Srdjan Budisavljević, Josip Predavec, dr. Juraj Krnjević, inž. Avgust Košutić, dr. Mile Dudak in Večeslav Vilder sledeči poziv na Zagreb: Dne 8. avgusta poteče obletnica mučeniške smrti Stjepana Radića. Ta dan se bo služila svečana zadušnica ob 10. uri v prestolnici. Po zadušnici gremo na Njegov grob — to sveto mesto hrvatskega naroda. Mesto Zagreb! Pozivamo te, da prisostvuješ zadušnicam in da razobesiš črne zastave. V Za-

grebu, glavnem mestu vseh Hrvatov, dne 3. avgusta 1929.

Sprememba med ministri. V ponedeljek je kralj podpisal ukaz na predlog ministrskega predsednika generala Živkovića, s katerim se postavlja za železniškega ministra inž. Radivojević, dosedanji minister za šume in rude, a za ministra gozdov je imenovan dr. Korošec, dosedanji železniški minister.

Načrt zakona za povzdigo kmetijstva. Minister za kmetijstvo je izdelal načrt zakona za povzdigo kmetijstva. Zakon je od izredne važnosti in predvideva ustanovitev občinskih, okrajnih in oblastnih kmetijskih svetov ter posebnih kmetijskih fondov, v katere se bo stekal gotov znesek od vsakega izvoženega kmetijskega pridelka in živine. Denar iz teh fondov se bo porabil za povzdigo kmetijstva.

Za absolvirane agronome je izposlovalo kmetijsko ministrstvo, da bodo po končanih študijah (šolah) mogli eno leto vršiti praktično kmetijsko delo na državnih in samoupravnih posestvih. Na državnem posestvu v Belju bo vršilo vsako leto po 20 izšolanih agronomov kmetijsko prakso. Dobili bodo brezplačno stanovanje in po 700 Din za hrano. Agronomi, ki žele izvršiti enoletno prakso, morajo poslati tozadevne prošnje na kmetijsko ministrstvo.

Škofovsko konferenca. Pretekli teden se je vršila v Zagrebu konferenca jugoslovanskega katoliškega episkopata. Konferenci je predsedoval zagrebški nadškof dr. Ante Bauer. Spočetka ji je prisostvoval tudi papeški nuncij v Beogradu g. Pelegrinetti. Konferenca se je pečala z gmotnimi razmerami katoliškega duhovništva in o agrarni reformi. Potem so razpravljali o katoliških bogoslovnih učiliščih, katerim se naj še nadalje prizna značaj visoke šole ter o šolskem zakonu. Sklenili so, da se bo priredil za našo državo evharističen kongres v Zagrebu kot središču katoliških Hrvatov.

Priprave za konkordat z Vatikanom. — Pravosodni minister dr. Srškić je pričel s pripravami za sklenitev mednarodne pogodbe med našo državo in Vatikanom. V to svrhu je

poklical v Beograd univerzitetnega profesorja iz Zagreba dr. Lanovića, nakar bo imenovana posebna komisija, katera bo imela pripraviti ves material za pogajanja.

Papeževa pošta pričela z delom. Pretekli teden je bila otvorena pošta v papeževi državi. Poštni urad je obiskal sam sv. Oče. Prvi dan je bilo prodanih za 86,400.000 lir poštinih znamk.

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. Kmetijska družba za Slovenijo je sklicala letošnji občni zbor za 5. september ob 11. dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani. Dnevni red letošnjega občnega zbora je naslednji: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v letu 1928. 3. Predložitev družbenih računov za leto 1928. 4. Volitve novih članov odbora v smislu § 18. družbenih pravil, ki jim je potekla triletna volilna doba. 5. Obravnava o predlogih podružnic. Polovična vožnja na železnici je že zaprosena.

Ameriški kredit za vojvodinska mesta. Jugoslovensko-ameriška družba je ponudila potom odvetnika dr. George Radina iz New Yorka vojvodinskim mestom 10 milijonov dolarjev posojila za razne investicije. Ponudeno posojilo so mesta sprejela ter se bodo v najkrajšem času vršila tozadevna pogajanja v Beogradu.

Vojna odškodnina za Črno goro. V Kotor sta pripeljala dva velika nemška parnika raznega materiala na račun vojne odškodnine. Parnik »Galilea« je pripeljal predvsem naprave za električno centralo na Cetinju.

Grozna železniška nesreča v Mariboru. V nedeljo popoldne je izstopila iz zagrebškega brzovlaka na mariborskem kolodvoru gospa Olga Jesenkova, žena celjskega zdravnika dr. Jesenka. Ko je stopila na železniški tir, je pridrvela z druge strani lokomotiva budimpeštanskega vlaka, podrla gospo Jesenkovo na tla in jo prerezala na dvoje.

Utopljenec. Pri kopanju v Krki je našel Karol Margheri v bližini svojega gradu truplo neznanega utopljenca. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Št. Petru pri Novem mestu in ga tudi tam pokopali.

PODLISTEK

E. Zahin - I. Albrecht:

Kako sta Jožef in Pepček našla nebesa.

Pepček je še otrok, Jožef bo kmalu zopet otrok. Pepček nosi prve, Jožef gotovo zadnje hlače. Slednji je najstarejši v mežnariji, prvi najmlajši. Med njima sta Jože in Josip.

Jožef je praded, Jože ded, Josip oče in Pepček je sinček. O najstarejšem in najmlajšem je komaj mogoče verjeti, da je še duh v njima. Jožef je namreč prestar, duševno in telesno zgrbljen človek, a Pepček je videti, da s svojimi velikimi sinjimi očmi, ki zro z nepojmljivo drobnega in brezbarvnega obraza, visi na tako tanki nitki življenja, da se izraža njegova mati, ki je košata ženska, napram temu ali onemu: »Danes ali jutri: otrok bo gotovo izdihnil!«

Končno pa živita še oba, osemdesetletni in petletni. Vaščanje so se morali navaditi; spremeniti ime Jožef, ki je v mežnarjevi družini zastopano štirikrat, na štiri načine. Stari in dečko imata težko življenje, vendar komaj da občutita njegovo težo. Kakor so se namreč njuni zobje navadili na liki kamnu trdi, suhi kruh, tako zvečita in goltata neizbežne zopernosti svojega življenja.

Stari je v koči svojega vnuka mežnarja vsem na poti. Sin njegov, slok, še krepak mož, ga brca, Josip, mežnar, ga brca, a njegova žena ga že celo obklada s prav krepkimi breami.

Tako se splazi vselej, kadar vreme ni le preveč odurno, že zgodaj zjutraj na prosto in prileze le k jedi plaho za mizo in pod noč v podstrešje na svojo slamnico, napolnjeno z gnilo slamo.

Pepček, sinček, pa se nabere bre zunaj na cesti. Vse preneznaten in premajhen je, da bi bil doma komu na poti. Krepki, preklasti ljudje se pač včasih spodtaknejo nad njim ali ga s težkim čevljem zarinejo v stran, ali huđega mu ne prizadenejo mnogo. Zato ima svoje križe pri vaških otrocih na cesti. Otrok je kakor so drugi, hoče biti poleg, kadar se drugi igrajo in leti zadaj za njimi, kadar je kaj posebnega. Štorska deca pa ima nekšno salabolsko veselje, ko vidi podhrtevati drobni, nekmetsko fini obrazek, ko vidi, kako se nabirajo bleđa ustna v jok in čuje bolesten glas, ki tako čudno plane iz malih prsi.

Pepček joka na nekšen poseben način. To je samo kratek krik. Za hip se mu zaiskri oko v solzah. Čim pa onemi ta krik in se poteze na obrazu valovaje in drhte umire, izginejo solze, kakor da so se utopile spet navznoter. Da obudi ta jok, ščiplje, vlači, suje in tepe štorski naraščaj Pepčka tako, da včasih pridrvi iz bajte celo njegova mati, pa seže z moško pestjo po njem in ga zarine v hišo z nejevoljnimi besedami: »Ostani vendar notri, tepče, ko ti ne dajo miru.«

Češče se potegne zanj praded. V njegovem že dremavem duhu je še vedno prostora za jezo nad trpinčenjem, s kakršnim malemu Pepčku deca zagrenjuje življenje. Vendar je to majhna, otroška jezica. Stari je že izgubil vso moškost. S cvilečim krikom plane Jožef nenadoma v sredo med vaško mladež, za-

pre oči, ki tiče v njegovem obličju kakor dvoje sušičih se tolmunčkov in jame na slepo biti okrog sebe s suhimi rokami in koščenimi pestmi.

Deca se varuje, da ne zajde v območje njegovih udarcev. V krogu stoji okrog starca in spušča nanj cele plohe zbadljivih besedi in zasmeha. Tako je bolj njegova smešna vnanost nego njegovo junaštvo ono, kar Pepčka za nekaj časa reši tovarišev. Ko se Jožef izdivja in je že skoro omotičen, navadno odpre oči, pograbi pravnuka za roko in odleti z njim. Kadar ju zasmeha lačna mladež ne preganja, privede ta beg največkrat oba neenaka človeka iz vasi na prosto, kjer blodita brez cilja in namena kamorkoli okrog. Njuna hoja je bolj nekšno zatapljanje v mrak. Mali zre v nebo, stari na tla. Pepče, brž uzadovoljen, lahko sam zase tiho poje, stari v svoji majavi hoji se opletja boš in povešena glava mu nalik pagodi* niha sem in tja.

Tako drug z drugim zadovoljno lahko potujeta na slepo v dalj, dokler se prav tako na slepo srečo kje ne vstavita in počivata. In spet obsedita tako na slepo srečo z očmi, strmečimi proti nebu in zemljo, dokler ju ne začne opominjati želodec, njuna ura. Ko ju nažene lakota, se spet odpravita domov. Ker njegove oči prav iz otroške navade vedno iščejo neba, se je mali Pepček na teh pohodih polagoma navzel nekšne radovedne ljubezni do velikega, neznanega sveta, ki se sinje ali sivo boči nad njim.

* Pagoda je figura z nihajočo glavo.

Požar v tvornici lepenke. V petek 2. avgusta je tresčilo v sušilne naprave sladkogorske papirnice in tovarne lepenke, ki leži tik na severni meji. Velikanska skladišča suhega papirja in lepenke so bila mahoma v ognju. Prve so prihitele na pomoč avstrijske požarne brambe in se je posrečilo obvarovati pred ognjem tovarno samo, ki predstavlja okrog 40 milijonov dinarjev vrednosti. Škoda na zalozah papirja in lepenke znaša okoli 1 milijona dinarjev.

Javna borza dela v Ljubljani potrebuje takoj 10 pomočnikov košarske in pletarske stroke ter obenem sprejme 10 učencev za izučitev iste obrti.

Neurje in toča nad Celjem. V soboto popoldne je divjalo nad Celjem in njegovo neposredno okolico strahovito neurje. Silnemu naliwu je sledilo 20-minutno padanje toče, ki je uničila prav vse pridelke na polju. Pa tudi ceste so silno poškodovane in razrite.

Nesreča z aeroplanom. Na novosadskem letališču se je smrtno ponesrečil pilot poročnik Aleksander Hujder. Letalo se je iz več sto metrov višine zrušilo na zemljo in pokopalo mrtvega pilota pod seboj.

Po petnajstih letih se javil iz Rusije. Mnogo naših slovenskih fantov in mož je leta 1914 prišlo v rusko ujetništvo, o katerih so bili njihovi prijatelji iz vojske, kakor tudi vsi domači prepričani, da so obležali na bojnem polju. Veliko so jih uradno proglasili za mrtve in mnogo solz je bilo za njih potopenih in očenašev izmoljenih ter maš darovanih. Na nepopisno veselje se je marsikateri od teh po petih, desetih in petnajstih letih javil živ in zdrav iz bogve kako oddaljenih krajev Rusije. Eden izmed takih je tudi Ivan Košir, doma iz Dragomera na Logu. Štirinajstega leta je odšel na vojsko in se ni več vrnil. Vsi so ga imeli za mrtvega. Pred nekaj tedni se pa oglasi s pismom svoji ljubeči materi iz Astrahanske gubernije, Vladimirskega rajona, sela Zitkoč. V pismu se mu pozna, da živi ves čas med Rusi, kajti že napis sam to priča »Dragaja moja mati.« Košir še prav nič ne ve, da je Avstrija razpadla, ter sprašuje, ali imamo »carja ali kralja« in »kakaj u vas prava upasija jest svetkaja vlast?« Nadalje vprašuje »kak živite« bratje in sestre, kje so njegovi prijatelji itd. On dela na kmetiji. Ima 10 desetih polja in seje pšenico. »U mene jest ena kamela, 4 konje, 6 krav in 20 ovac«, tako opisuje Košir svojo novo domačijo v daljni Astrahanski guberniji. Zanima ga vse kako je doma, kako žive, kaj delajo, kako rodi žito in »kak u vas materijal na srajce in na vse«. Iz pisma veje precejšnje domotožje in je malo verjetno, da bi naš Janez za vedno ostal v Rusiji.

Komunist, ki je v Dubrovniku ustrelil dva orožnika in pobegnil, se še vedno skriva pred oblastmi. Dognali so toliko, da se ne piše Cvetko Čelan, kakor je po aretaciji izjavil in na katero ime je imel tudi izpisano legitimacijo, ampak da je pravo njegovo ime Stjepan Cvijić.

Konec hudega razbojnika. V Prokoplju so 29. julija ustrelili na smrt obsojenega razbojnika Milosava Krstovića, ki je po lastnem priznanju ubil 30 oseb. Pred smrtjo je izjavil, da se za svoja grozodejstva prav nič ne kesa in da mu je žal, da ni ubil še tri, katere je imel posebno na piki.

Človeško truplo brez glave in nog. V bližini Pirota so našli razsekano moško truplo brez glave, rok in nog. Policija je z vso vne-mo šla na delo in zasledovala storilce, kar se ji je tudi kmalu posrečilo. Izsledila je ubijalca v osebi 70-letnega Sadika Ramadana. Pri ubitem truplu pa so dognali, da gre za bogatega trgovca Naziva Jaja iz Prištine. Sadika je trgovca ubil s sekuro, nato pa mu je odsekal noge, roke in glavo ter komad za komadom iznosil v vreči v bližnji potok. Sadiko so prepeljali v sodne zapore.

Obsojen na smrt. — Pred sarajevskim okrožnim sodiščem je bil obsojen na smrt Ivan Pirc, ki je bil obtožen, da je pustil kot avstrijski poveljnik v Deklijašu leta 1915. ubiti nekega bosanskega kmeta.

Zmaga angleške delavske stranke. — V okraju Leedon so se vršile naknadne volitve, pri katerih je zmagal kandidat delavske stranke Milner z večino od 6000 glasov.

Seaton Watson v Rumuniji. Znani angleški javni delavec Seaton Watson, ki se je mudil več tednov v naši državi, je odpotoval v Rumunijo. Pred odhodom se je zadržal še teden dni v Zagrebu, nakar se je odpravil v Temešvar. Dopisniku časopisa »Adverul« je podal sledečo izjavo: »Jako dobro poznam upravno reformo Rumunije, katera je bila izglasovana te dni v parlamentu. Morem samo čestitati današnji (kmetijski) vladi na tem zakonu, v katerem čisto naravno zmaguje decentralizem (federacija). Vlado dr. Maniuca smatram za napredno vlado, katera je vrnila Rumuniji ugled in kredit v svetu.«

Novo rusko mesto. Rusija je pričela graditi na reki Dnjeper velikansko električno centralo. Letos so pričeli z gradnjo jezua. Pokrajina na tem mestu je bila skoro popolnoma pusta. V vezi z gradnjo nove centrale je pa cela okolica neobičajno oživela. Dva kilometra od centrale je bil odrejen prostor, kjer bo zgrajeno novo moderno mesto, ki bo imelo okrog 100.000 prebivalcev. Mesto bo dograjeno do leta 1933. Stroški bodo znašali okrog 100 milijonov rubljev. Ime novega mesta še ni določeno.

V Kitajski 35 milijonov ljudi strada. Poročilo mednarodne komisije za pomoč gladujočim v Kitajski poroča, da še vedno trpi 35 milijonov ljudi lakoto. V središču Kan Su je 4-letna suša pretvorila najrodovitnejše kraje, prave kitajske žitnice, v izgorele pustinje. V teh krajih prebivalstvo povsem izumira. Mnogo je bilo slučajev ljudožrstva, a tifus razsaja na vseh straneh.

TEDENSKI KOLEDAR.

11. avgusta, nedelja: Suzana.
12. avgusta, ponedeljek: Klara.
13. avgusta, torek: Kasijan.
14. avgusta, sredo: Evzebij.
15. avgusta, četrtek: Veliki Šmaren.
16. avgusta, petek: Rok.
17. avgusta, sobota: Bertram.

SEJMI.

12. avgusta: Sv. Jurij ob južni železnici, Cmurek.
13. avgusta: Ljutomer, Kamnik.
14. avgusta: Leskovec, Turnišče, Toplice.
15. avgusta: Fara pri Kočevju, Sv. Marija v Jarenini.
16. avgusta: Sv. Rok pri M., Lož, Vače, Gornja Lendava, Rakičan, Hotavljje, Šmaren, Planina, Trebnje, Škofja Loka, Cerklje, Lembah, Mozirje, Sose-ska, Oplotnica, Sv. Rok pri Ptuj, Sevnica, Sv. Trojica v Slov. goricah.
17. avgusta: Svirca, Kapele, Šmarje pri Jelšah.

VALUTE.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din	13-56
1 švicarski frank	Din	10-94
1 avstrijski šiling	Din	8—
1 angleški funt	Din	276-33
1 ameriški dolar	Din	56-84
1 francoski frank	Din	2-23
1 češkoslovaško krono	Din	1-68
1 italijansko liro	Din	2-98

VSE NAROČNIKE, ki so prejeli od uprave pismene opomine in izpolnjene položnice, pozivamo, da čimpreje poravnajo svojo zaostalo naročnino!

18 dni neprestano v zraku. Dva ameriška letalca sta se 31. julija spustila v St. Louis na zemljo, potem ko sta prebila v zraku 420 ur in 21 minut, ali 18 dni in 17 noči. Za svoj rekord sta dobila 33.000 dolarjev. Letalca sta v teh dneh preletela vsega skupaj 40.320 km in porabila 16.000 litrov bencina, katerega sta 48-krat dobila iz drugega letala potom cevi.

Gozdni požari v Kanadi. Vsled suše in silne vročine so nastali po kanadskih pragozdovih ogromni požari. Gašenje gozdov je sploh nemogoče, ker ni nikjer na razpolago potrebne vode. Gozdovi gore, kakor da bi bili s petrolejem politi.

Najstarejši človek na svetu je vsekakor Zor-aga v Carigradu, ki ima že 157 let za seboj. Preživel je trinajst vladarjev ter se osemkrat oženil. Osmo žena še živi in je stara 70 let. Zor-aga pravi, da je že prestara in mu je žal, da ne bo imel več potomcev. Mož je še čil in zdrav, ima dober apetit in lahko spi. Alkohol ni nikoli pil. Jedel je veliko kislega mleka.

Zeppelin odpotoval v Ameriko. Dne 1 avgusta zarana se je dvignil v Friedrichshafnu v Nemčiji orjaški zrakoplov na pot v Ameriko. Zeppelin je prispel v Ameriko v ponedeljek zjutraj po lepo uspeli vožnji. Za svoj polet v Ameriko je rabil to pot 94 ur in 50 minut, ali 4 dni in 4 noči.

Pol milijona delavcev izprtih v Angliji. Angleški tekstilni fabrikanti so hoteli za vsako ceno znižati mezde delavcem njihovih tvornic. Vršila so se dalj časa pogajanja s posredovanjem vlade. Razgovori pa so se razbili, ker delavci nikakor niso hoteli pristati na znižanje mezd. Pretekli teden so industriji ustavili obrate in zaprli tvornice ter izprli nad pol milijona delavcev.

Parnik se je potopil v pristanišču Ostende. Dva osebna parnika sta zadela skupaj, pri čemer se je eden od njih preklal na dvoje in večina potnikov je utonila, čeprav se je nesreča dogodila komaj 30 m od obale.

Določilo za nagradno tekmovalstvo slovenskih harmonikarjev, ki se vrši v nedeljo, dne 8. septembra t. l. na Ljubljanskem velesojmu ob priliki Pokrajinske razstave »Ljubljana v jeseni«. 1. Tekmovalstvo se vrši dne 8. septembra ob 9. do pol 1. ure dopoldne in od pol 3. do 7. ure zvečer. — 2. Tekmovalstvo se lahko udeleži vsak harmonikar iz Slovenije, vendar pa zamorejo tekmovalci harmonikarji, ki se preživljajo izključno z godbo, nadalje izdelovalci in trgovci harmonik, njih nastavljenici in oni sorodniki, ki žive v hiši izdelovalca ali prodajalca, samo v posebni (IV.) skupini in ne prejmejo nikakih nagrad, marveč samo diplome. Vsi drugi tekmovalci pa lahko tekmujejo v poljubni skupini. — 3. Vsak tekmovalce se mora pismeno prijaviti velesojmskemu uradu do 15. avgusta t. l. V izjemnih slučajih se zamore prijaviti še kasneje do dneva tekmovalstva, vendar pa odloči potem o pripustitvi k tekmovalstvu ocenjevalna komisija. V prijavi mora tekmovalce navesti svoje ime in priimek, poklic, točen naslov in v kateri kategoriji in skupini želi tekmovali. — 4. Tekmuje se: I. skupina: diatonična harmonika: a) lažja kategorija za začetnike, b) težja kategorija za dovršene igralce. II. Skupina: kromatične harmonike (za kromatične harmonike se prizna samo one instrumente, ki imajo tudi popolne kromatične basove): a) kategorija za začetnike, b) kategorija za dovršene igralce. Vsak tekmovalce, ki je bil nagrajen na lanskoletnem jesenskem tekmovalstvu na velesojmu s kakšno nagrado (harmoniko itd.) se more udeležiti tekmovalstva samo v težji kategoriji I. in II. skupine. Ostalim tekmovalcem je na prosto tekmovalstvo v lažji ali težji kategoriji I. ali II. skupine. III. Skupina: mladinsko tekmovalstvo za tekmovalce do 12. leta starosti. Ti igrajo lahko na poljubni harmoniki. IV. Skupina: a) tekmovalci-profesionalni, b) proizvajalci in trgovci harmonik, njih nastavljenici in svoji. (Glej točko II. določil.) — 5. Vsak tekmovalce igra pred ocenjevalno komisijo po odločitvi iste eden do dva poljubna komada. Boljše tekmovalce izloči ocenjevalna komisija za ponovno izbirno tekmo. Izbirna tekma se vrši po odredbi ocenjevalne komisije v gori določenem tekmovalnem času; ura in prostor na sejmišču se razglasi na velesojmu. Tekmuje se samo na harmoniki; spremljevanje z drugimi instrumenti ni dovoljeno. — 6. Vsak tekmovalce se mora ob prihodu na velesojm javiti v sejmiskem uradu, kjer dobi tekmovalno številko. — 7. Časovna razvrstitev tekmovalstva: I. skupina, obe kategoriji v nedeljo, dne 8. septembra ves dan. II. skupina, obe kategoriji dne 8. septembra ob pol 3. uri popoldne. III. skupina dne 8. septembra ob pol 3. uri popoldne. IV. skupina, obe kategoriji dne 8. septembra ob 11. uri dopoldne.

Kmetje na Estonskem.

Na seji Mednarodnega agrarnega biro-a so predložile posamezne kmečke stranke iz vseh dežel poročila o svojem stanju in delovanju. Mi bomo ta poročila objavljali od časa do časa, našim kmetom v vzpodbudo in pouk. Danes objavljamo poročilo o kmečki stranki na Estonskem. Poročilo se glasi:

»Kmečka stranka na Estonskem je bila ustanovljena leta 1917. Sedaj ima v vsaki občini eno ali več organizacij. Vseh organizacij estonske kmečke stranke je okoli 400.

V vsakem okraju obstoji okrajna organizacija. Vseh okrajnih organizacij je 11, kolikor je namreč okrajev (okrožij).

Teh 11 okrajnih organizacij tvori državno zastopstvo kmečke stranke, iz katerega se voli osrednji (centralni) ali glavni odbor.

Najvišji organ stranke je splošni strankin kongres. Število organiziranih kmetov znaša okoli 15.000.

V gospodarskem oziru se stranka estonskih kmetov zavzema za privatno lastnino in za kolikor mogoče veliko podporo privatne inicijative. Kmetijstvo naj zastopajo praktični gospodarji, ne pa državni uradniki. Kmetijstva ne smejo ovirati uradni predpisi. Najboljše je, če vodijo vse kmetijske zadeve kmetje sami.

Državna politika ne sme biti usmerjena tako, da bi cene potrebnih živil kar najnižje padle, ampak mora gledati, da dohodki kmetijstva krijejo stroške. Potrošnje domačih pridelkov je treba dvigati.

Prodajo domačega žita je treba pospeševati z dovoljevanjem cenjenih državnih kreditov, z nizko prevozno tarifo na železnicah in sploh z vsemi sredstvi, ki omogočajo konzumentom nakup domačega žita.

V državnem gospodarstvu mora vladati največja varčnost. Kmečko in industrijsko produkcijo je treba dvigati. Zemljišča naj se izboljšujejo z izdatnimi državnimi krediti.

Splošno je treba vpeljati zavarovanje proti ognju in elementarnim škodam.

Davčno politiko je treba reorganizirati, zlasti zemljiški davek. Carino je treba vpeljati na vse luksuzno blago, izvozne carine na kmečke pridelke pa je treba odpraviti. Sploh se mora carinska politika prilagoditi kmečkim potrebam.

Potom carine je treba domače žitne cene tako uravnati, da se bo pridelovanje domačega žita izplačevalo. Za izvoz domačega žita je treba poiskati nova tržišča. Z deželami, ki kupujejo naše blago, je treba vzpostaviti kar najboljše in najcenejše prometne zveze.

Prodajo kmetijskih pridelkov je treba organizirati na zadružni podlagi. Za nakup najvažnejših kmetijskih strojev pa naj se organizira centralna nakupovalnica.

Država naj skrbi, da se s pomočjo zadrug vsi kmečki produkti standardizirajo (poenotijo). Dalje naj država dovoljuje kmetom tudi realne kredite za izboljšanje hiš in gospodarskih poslopij. Nakup posestev naj se omogoči z dolgoročnimi posojili. Za krajevne kreditne potrebe naj skrbe zadruge.

Socialno skrbstvo naj se organizira tako, kolikor to prenašajo dohodki. En del prebivalstva ne sme živeti na stroške drugega dela. Zato je treba skrbeti za vedno nove možnosti zaposlitve.

Namesto podpor naj se dá brezposelnim ljudem delo. V prvi vrsti naj se izboljšuje zemlja in grade ceste. Brezposelne ljudi naj se pošilja na delo na kmete.

Današnja zakonodaja, s katero se določa višina mezd kmečkim delavcem, naj se popravi, da bo odgovarjala dejanskemu stanju. Če se bo vpeljalo bolniško zavarovanje na kmetih, naj se pomisli, da je tudi kmet delovna moč, ne samo njegov hlapec in da je tudi za kmečke gospodarje treba v tem oziru nekaj storiti.

Agrarno reformo je treba čimprej izvesti in naseljencem omogočiti, da čimprej lahko prično s samostojnim gospodarstvom. Agrarne reforme naj se čimprej vknjižijo v zemljiški knjigi.

Glede izobrazbe zahtevajo kmetje, da se šolstvo prilagodi potrebam kmečkega stanu, povsod pa naj se vpeljejo gospodarsko-izobraževalni tečaji.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. LJUBLJANA

prodaje po najugodnejših cenah samo na debelo:

Premog, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe.

Kovaški premog vseh vrst.

Koks, livarniški, plavžarski in plinski.

Briketi.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG

D. D.

LJUBLJANA, Miklošičeva t. 15/1.

VSE NAROČNIKE, ki so prejeli od uprave pismene opomine in izpolnjene p o l o ž n i c e, pozivamo, da čimprej poravnajo svojo zaostalo naročnino!

NARODNI GOSPODAR

Rodovniško društvo v Veržetu. Plemenska odbira živine v ljutomerskem okolišu ni neznana, a vršila se je dosledno dosedaj le pri nekaterih rejcih konjev-kasačev. Da se tudi v govedoreji začne s smotrenim delom, se je dne 9. julija t. l. ustanovilo v Veržetu pri Ljutomeru imenovano društvo ter si zadalo težko, a gospodarsko zelo važno nalogo, izmed krav članov zbrati čredo simodolske pasme, preizkusiti nje dobičkanost glede na mlečnost in plemensko vrednost zaroda in le najboljše gojiti v bodočnosti. Pri prvem pregledu je bilo sprejetih v rodovnik 45 krav ter je društvo sploh začelo živahno delovati. Nabavilo si je s pomočjo oblastne podpore lastnega bika in se bo kot enota udeležilo kmetijske razstave dne 14. avgusta t. l. v Ljutomeru. Posebna zasluga za ustanovitev gre oblastnemu živinorejskemu nadzorniku g. ing. B. Wenko od okrožnega kmetijskega urada v Ormožu, ki je pri tukajšnjih živinorejcih vzbudil smisel smotrene živinoreje s svojimi temeljitimi predavanji na raznih tečajih. Naloga članov pa bo, da vsak v svojem delokrogu vrši društveno dolžnost tako, da bo za desetletja segal sloves murskopolske govede dalje, kakor slovi danes ljutomerski konj in žlahna vinska kapljica ljutomerskih gor. Mlademu društvu pa želimo: Procvitaj in rasti v slavo murskega polja in gmotno korist ondotnega kmeta!

Razstava perutnine v Ljutomeru. Kakor smo že poročali, bo v sredo, dne 14. avgusta t. l. v Ljutomeru splošna živinska razstava. Poleg drugih vrst domačih živali bodo zastopana tudi perutnina, ki bo razstavljena v posebnem oddelku v ličnih železnih gajbah. Prijavljenih je že okoli 20 družinic štajerske kokoši. Vsaka družina sestoji iz enega petelina in treh kur, katere je posebna komisija že odbrala po vasch. Perutnina se pripelje na

razstavo že na preddan, nakar bo takoj ocenjena; tako bodo obiskovalci že takoj ob otvoritvi razstave našli na vsaki gajbi poleg ostalih podatkov tudi uspeh strokovne ocene. Na to prideditev se opozarjajo vsi ljubitelji perutnine, predvsem tudi vse kmečke gospodinjne. Potrebno je, da posvečamo tej važni in dobičkanosni panogi našega gospodarstva odsej več pozornosti.

Gospodinjstva šola v Šmihelu pri Novem mestu razpisuje sprejem gojenk v devetmesečni gospodinj-ski tečaj, ki se prične dne 15. septembra 1929 in traja do 28. junija 1930. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesno in duševno zdrave, нравstvena neoporečnost in dovršena ljudska šola z dobrim uspehom. Ostale pogoje sporoči na željo vodstvo tega zavoda. Prošnje za sprejem je poslati vodstvu zavoda do 1. septembra.

Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisuje sprejem gojencev za šolsko leto 1929/30, ki se prične začetkom novembra t. l. Šola ima dva oddelka: letno šolo in zimsko šolo. Pouk v obeh se prične prve dni novembra. Letna šola traja eno leto z enomesečnimi počitnicami v avgustu prihodnjega leta, zimska pa dve zimi po 5 mesecev in sicer se to zimo, ki pride, vrši I. tečaj, drugo zimo pa II. tečaj. Letna šola je prirejena za učence iz vseh krajev ljubljanske oblasti, zimska pa v prvi vrsti za prosilce iz vinorodnih krajev. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer so vedno strogo nadzorovani in uživajo vso oskrbo. Sprejemajo se sinovi kmečkih starišev, ki bodo po dovršenem šolanju ostali na kmetiji. Pogoji za sprejem so: starost od 16—20 let, moralna neoporečnost, telesno in duševno zdrave in z dobrim uspehom dovršeni vsaj trije razredi osnovne šole. Prosilci, ki imajo manj kakor trije razrede osnovne šole ali pa slabo izpričevalo, ne bodo mogli priti v poštev za sprejem. Vstopiti bodo morali šele prihodnjo pomlad v pripravljalni tečaj. Oskrbnina za plačujoče učence znaša mesečno Din 150.—. Brezplačna mesta se bodo oddala sinovom srednjih in manjših kmetijskih posestnikov, ki imajo lepo izpričevalo in se stariši zavežejo, da ostane sin po dokončani šoli na kmetiji. Prošnji je priložiti premoženjski izkaz, potrjen od davčnega urada. Prošnje za sprejem morajo biti pisane lastnoročno na celo polo in kolkovane s kolki za 5 + 20 Din ter poslane na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu do 20. septembra t. l. Prošnji je treba priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. šolsko izpričevalo iz zadnjega razreda (ne odpustnico!), 3. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod naravnost iz kake druge šole, 4. a) izjava starišev, oziroma varuha, da so voljni plačevati stroške šolanja (pri prosilcih za plačujoča mesta), 4. b) izjava starišev, da ostane njih sin na domačem posestvu, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu stroške šolanja (pri prosilcih za brezplačna mesta). Pri vstopu v zavod odloča o končnoveljavnem sprejemu izpit iz slovenščine in računstva in pa zdravniška preiskava. Prosilec, ki bi izpita ne preстал ali bi ga zdravnik zavrgel, se odkloni in se na njegovo mesto pozove drug prosilec. V prošnji naj vsak prosilec točno navede svoj naslov, zlasti pošto. Letos se razpisuje sprejem v obe šoli. Število mest na zavodu je omejeno na 32, ker so ostala zasedla že učenci pripravljalnega tečaja. Iz tega razloga se opozarjajo kmečki gospodarji, ki želijo strokovno izšolati svoje sinove, naj s prošnjo ne odlašajo, temveč se hitro odločijo, da ne bo prepozno. Vsa še morebiti potrebna pojasnila so razvidna iz Izvestja šole, katero posedujejo županstva, župni uradi in šolska vodstva. Iz knjižice se zamorejo dobiti točni podatki o ustroju in uredbi zavoda in o sprejemnih pogojih. Še točnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo šole.

Mariborsko sejmsko poročilo z dne 23. julija t. l. Prignanih je bilo 16 konj, 25 bikov, 302 vola, 432 krav in 19 telet. Skupaj 794 glav živine. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od Din 9—10.50; poldebeli voli 8.50 do 9 Din; plemenski voli Din 8—8.50; biki za klanje Din 6.50—8; debele klavne krave Din 7—8; plemenske krave Din 5.50—7; krave za klobasarje Din 4—4.50; molzne krave Din 6—8; breje krave Din 6—8; mlada živina Din 8—9. Prodanih je bilo 446 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 95, v Italijo 31. — M e s n e c e n e : Volovsko meso 1 kg 12 do 20 Din; teleče meso 1 kg 18 do 25 Din; sveže svinjsko meso 1 kg 15 do 27 Din.

ZA SMEH.

Učitelj: »Katerega spola je jajce?«

Janezek: »Tega pa ne vem; šele ko se jajce izvali, lahko doženemo, če bo petelinček ali putka.«

Najboljši in najtrpežnejši
šivalni stroji
in **KOLESA** so
GRITZNER
in **ADLER**
za dom, obrt in industrijo,
v raznih opremah
Istoletni švicarski
pletilni stroji **DUBIED**
Pisalni stroji **URANIA**

Ugodni plačilni pogoji. — Večletna garancija.

Tovarniška zaloga:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, blizu Prešernovega
spomenika ob vodi.

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Velika zaloga
SUKNENEGA BLAGA
za moške in ženske oble-
ke. Lepa izbira svilenih
rut in šerp. Krojači in
šivilje, pišite po vzorce!

1000 Din

Vam plačam, ako Vam
Vaših bradavic,

kurjih oči

rožne kože, otiščancev v 3 dneh ne odpravi brez
bolečin in opasnosti in brez noža korenine zatirajoči
Riabalzam. — Zdravniška priporočila. Dr. Cyrakus
B., Dunaj, piše: Sem z Riabalzam-om zadovoljen,
pošljite še nadalje 24 lončkov, ki jih bočem uporabiti
pri svojih pacientih. Cena z garancijskim pismom
Din 4.—, 3 lončki Din 18.—, 6 lončkov Din 32.—, —
Dr. Nic. Kemény, Košice, Kaschau, poštni predal

ILOVAC

Tvornica glinastih
strešnikov in opeke

Fröhlich & Bichler

Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke.

Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor
tudi ploščic za tlake. Posebno se priporočajo **falcovani in dvakrat falcovani**
strešniki v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Kvaliteta zidne in strešne
opeke je strokovnjaško priznana, kot najboljša v državi.

Dobavlja se franko na vsako postajo.

Generalno zastop-
stvo za Slovenijo: **EKONOM** Ljubljana
Kolodvorska 7

K la **KRANJSKE OBLIKE**
O turške, à la peklen-
S ske in „**VULKAN**“
S (z garancijo) brusne kamne
ter prvovrstne

E „**EKONOM**“
Osrednja gospodarska zadruga
Ljubljana, Kolodvorska ulica 7

Čisti obraz

In pomisljenje. Vaša koža
postane mladeniško sveža
in bela kot cvet. Ogrel,
mozolji, gube, pege, rdeč-
nos, brazgotine, solnène pe-
ge, rumene in rjavave pege,

pege vsled
vročine

Izginejo takoj in zanesljivo z uporabo lepotilne kreme
»EROS«. »Eros« služi v dosego in ohranitev lepote
obrazu, vratu in rok. Ohranja lepoto do najvišje sta-
rosti pod jamstvom. Zdravniško priporočano. — Dol-
gujem Vam veliko hvaležnost, dosegla sem vidno
olajšanje obraza v 24 urah, piše gospa dr. M. Glän-
zend. Sijajno preiskušeno pri damah in gospodih vsake
starosti. Cena Din 16.—, 3 lončki Din 34.—, 6 lonč-
kov Din 55.—

Dr. Nikol Kemény, Košice,
poštni predal 12/L 33, ČSR.

EKONOM

osrednja gosp. zadruga
v Ljubljani
Kolodvorska ul. 7

ima stalno v zalogi:

Umetna gnojila:
Kalijevo sol, super-
fosfat, nitrofoskal
(mešano gnojilo),
čilski soliter,
apneni dušik in dr.

Seno in pšenično
slamo

dobavlja po najnižji
ceni franko vsaka
postaja

„**JAVA**“ pšenična kava

je izvrstna, zelo redilna inokusna. Zahte-
vajte jo pri vseh trgovcih! Razpošiljamo jo
tudi po pošti v zavojih po 5 kg za 70 Din, če
se denar naprej pošlje, ali pa po povzetju za
75 Din. Povzetje je 5 Din dražje. Poštnino
plačamo mi. Vsakemu 5 kg zavoju »Java«
pšenične kave je kot darilo pridejana lepa
skodelica za kavo. Kdor pošlje 2 Din v znam-
kah, dobi vzorec 100 g »Java« pšenične kave
poštnino prosto. Sprejmemo za vsak večji
kraj zastopnika. — Pržiona kafe »Java« k. d.,
Beograd, Lomina ul. 11/8.

Hranilnica

za vsako gospodinjjo

so **WECK-ove** priprave za
vkuhanje. Tisoči gospodinj
Vam to potrdijo.

Glavna zaloga **WECK** za celo državo
pri tvrdki **FRUCTUS**, Ljubljana
Krekov trg 10 Zahtevajte cenik

**Laneno olje, firnež, emajlne
in ostale lake, oljnate barve**

in vse v stroko spadajoče blago kupite
dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL, d. z o. z. tovarne olja, firneža, laka in barv
Ljubljana-Medvode. Lastnik Franjo Medić.

Podružnica Maribor - Novi Sad.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu
KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice št. 14.257

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO Brzojav: »Kmetški dom« Telefon 2247

v **LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1**

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%,
pri trimesečni odpovedi po 7%, brez odbitka davka na rente

STANJE VLOG 25.000.000 DINARJEV.
JAMSTVO ZA VLOGE presega večkratno vrednost vlog

Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.
POSOJILA daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji.

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8 — 12% in od 3 — 4%, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 — 12%.

Podružnica v Mariboru, Slomškov trg 3, prillčje, poleg stolne cerkve.